

Miljøstrafferet i de nordiske lande

Af Ragnheiður Bragadóttir

I de sidste år har Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi (NSfK) stået for arbejdsgruppemøder angående forskellige temaer. I arbejdsgrupperne sidder forskere og praktikere fra alle de nordiske lande. Mange af grupperne har sine rødder i NSfKs kontaktseminarer og nogle af dem er tværfaglige. Blandt de emner arbejdsgrupperne har handlet om er økonomisk kriminalitet, organiseret kriminalitet, korruption, restorative justice, løsladelse fra fængsel, straf for voldtægt og miljøstrafferet.¹

Der er gået nogen tid siden problemerne vedrørende beskyttelse af miljøet i et strafferetligt perspektiv blev diskuteret i et fælles nordisk forum. Af ældre projekter kan der nævnes et nordisk projekt om forurening og straf som resulterede i bogen *Forurensning og straff* – et nordisk studium frá 1991.² Der var der en gennemgang af retssystemets behandling af forureningssager med det formål at finde mulige flaskehalsar i systemet, sammenligne forholdene i de forskellige nordiske lande og komme med forslag til forbedringer. Et andet eksempel er Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrechts forskningsprojekt om miljøstrafferet i mange forskellige lande, bl.a. alle de nordiske lande, som udkom i en bog: *Umweltstrafrecht in den nordischen Ländern*, i Freiburg 1994.³ I 1992 var miljøkriminalitet et af hovedtemaerne på NSfKs forskerseminar i Danmark.⁴ Nu for nyligt er økologisk kriminologi blevet et tema som NSfK støtter, s.s. projektet om udviklingen af grøn kriminologi i Norden.⁵ Desuden var økologisk og global kriminologi hovedtema på NSfKs forskerseminar i Norge i 2010.⁶ Det er derfor af interesse at fortsætte med den tråd og se hvor vi er henne i dag på det strafferetlige område. På NSfKs rådsmøde i Helsinki i marts 2010 blev det derfor vedtaget at stifte en arbejdsgruppe om miljøstrafferet og retspolitik i de nordiske lande. Gruppen består af fem medlemmer, én fra hvert af de nordiske lande, som alle er forskere og/eller praktikere indenfor miljøstrafferetsområdet.

På sine møder har arbejdsgruppen diskuteret lovgivningen om strafferetlig beskyttelse af miljøet i de respektive lande, samt forskellige emner, både de materiale regler og miljøsagernes behandling i straffesystemet. Det er klart at der er meget som har udviklet sig forskelligt i de enkelte lande indenfor området. Men alligevel er der emner indenfor den nordiske miljøstrafferet som godt egner sig til sammenligning mellem landene, fx sanktioner for miljøforbrydelser, både for-

valtningsmæssige og strafferetlige, strafferammer og hvordan straffen udmåles i de forskellige lande. I dette særnummer af Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab publiceres artikler som stammer fra arbejdsgruppens medlemmer.⁷ Det er vores håb, at disse artikler kan bidrage til en videregående fællesnordisk forskning indenfor miljøstrafferetten.

Artiklerne har det til fælles at de handler først og fremmest om straf for miljøovertrædelser og selve strafudmålingen. Men i den forbindelse er det nødvendigt at komme lidt ind på selve lovgivningen om beskyttelsen af miljøet og den holdning som der er i de forskellige lande i forbindelse med brug af straf for overtrædelser mod miljølovgivningen. Det viser sig at alle landene, undtagen Island, har en miljølov med bestemmelser mod forurening af land, luft og vand. Alle landene, undtagen Sverige, har bestemmelser om strafansvar for juridiske personer, men foretagsbot i Sverige kommer i stedet for strafansvaret i de andre lande. Således er selve lovgivningen forskellig i de forskellige lande, selv om den har mange fælles træk. Det er også forskelligt hvor megen vægt der lægges på miljøstraffesager i de nordiske lande og hvor strenge straffene er. Hvis der refereres til titlen på det svenske bidrag ser det ud til, at det er den norske høg, som har det mest bistre næb.

Professor Ragnheiður Bragadóttir

Rådsleder for NSfK 2010-2012

Det juridiske fakultet, Islands Universitet

Noter

1. Se Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologis årsrapporter 2007-2012, samt rapporter om de forskellige projekter på NSfKs hjemmeside: nsfk.org.
2. Forurensning og straff – et nordisk studium. Nord 1991:2. Nordisk Ministerråd, København 1991.
3. Umweltstrafrecht in den nordischen Ländern. Beiträge und Materialien aus dem Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Strafrecht, Freiburg i. Br. Karin Cornils und Günter Heine (Hrsg.). Arbeiten zum Umweltrecht 10. Freiburg im Breisgau 1994.
4. Rapport 34. nordiske forskerseminar i Gilleleje, Danmark 1992. Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi. Oslo 1992.
5. Se bogen Eco-global Crimes – Contemporary Problems and Future Challenges (2012), redigeret af Rune Ellefsen, Ragnhild Sollund og Guri Larsen, udgivet af Ashgate.
6. NSfKs 52. forskerseminar. Hønefoss, Norge 2010. Økologisk og global kriminologi – Aktuell forskning. Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi, Reykjavík 2010.
7. Dette nummer af NTfK, med temaet: Straf for miljøovertrædelser, er finansieret af Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi. Forfatterne takker NSfK for støtten til projektet.